

Nathalie Handal over poëzie van Arabische vrouwen:

‘Bezoek de pagina en ga op reis’

Dichteres Nathalie Handal gaf een lezing over de poëzie van Arabische vrouwen. Hoeveel hebben deze dichters gemeen, vraagt student-reporter Zahra Astitou zich af.

TEKST: ZAHRA ASTITOU

FOTO: M&C-VU/RIECHELLE VAN DER VALK

Haar manier van voordragen is indringend, beheerst en plechtig. Nathalie Handal, de Frans-Amerikaanse dichteres van Palestijnse afkomst, hield onlangs aan de Letterenfaculteit een lezing over de poëzie van Arabische vrouwen en las ook voor uit eigen werk. Haar Engelstalige gedichten zijn doorspekt met Arabische, Franse en Spaanse woorden. Allemaal

talen waarmee zij is opgegroeid. Handal is zich zeer bewust van haar pluriforme identiteit: “Mijn werk is een reflectie van alle werelden waar ik geweest ben. Op school in Amerika werd het mij bijna verboden om het woord ‘Palestijnse’ te gebruiken. In mijn jeugd was ik erg op zoek en in de war. Ik had twee leefwerelden: thuis en buitenshuis. Dat is een van de kenmerken van migratie: het lijden onder die dualiteit. Je moet je aan beide leefwerelden aanpassen en dat gaat niet iedereen gemakkelijk af.” Inmiddels voelt Handal zich zowel verbonden met haar Amerikaanse identiteit als met haar Arabische wortels. En voor haarzelf is het nu helemaal duidelijk: alle identiteiten bij elkaar opgeteld, vormen haar eigen identiteit. Volgens Handal ontcom je nooit aan je afkomst: “Er zijn sommige mensen die hun afkomst proberen te vergeten, maar vroeg of laat komt het besef van waar je vandaan komt altijd terug.”

Opkomende dichters

Na haar letterenstudie in Amerika verhuisde

Handal naar Parijs. Daar maakte ze kennis met het *Institut du monde arabe*. “Bij dat instituut ontdekte ik heel veel onbekende vrouwelijke Arabische schrijvers. Om die Arabische dichters wat meer bekendheid te geven, stelde ik in 2001 een bloemlezing samen *The Poetry of Arab Women: A Contemporary Anthology*. Ik vond het vooral ook belangrijk om gedichten van Arabische vrouwen uit de diaspora op te nemen.”

Zij wilde de verscheidenheid aan stemmen onder Arabische vrouwen over de hele wereld in kaart brengen. Maar hebben de gedichten van Arabische vrouwen onderling ook een raakvlak? Handal: “Nee. Mijn bloemlezing is een kennismaking met opkomende dichters, het bindende element is louter de etniciteit van de vrouwen.”

Handal gelooft ook niet dat er een verschil bestaat tussen gedichten geschreven door vrouwen en die geschreven door mannen. “Literatuur overstijgt dit soort grenzen en beperkingen. Ik wil niet in een verschil tussen mannen en vrouwen geloven.” Over het algemeen worden mannen veel vaker uitgegeven dan vrouwen, terwijl Handal gelooft dat mannen en vrouwen evenveel schrijven. “Maar

vrouwen worden zeker overschaduwd door de mannen. Dit is overal het geval, en beslist ook in de Arabische wereld. Ironisch genoeg geldt het omgekeerde voor Arabisch-Amerikaanse literatuur. In Amerika zijn er veel meer Arabisch-Amerikaanse dichters dan Arabisch-Amerikaanse dichters.” Volgens Handal heeft dat te maken met migratie. De eerste generaties Arabische mannen in Amerika werden vooral gestimuleerd om beroepen uit te oefenen zoals ingenieur en dokter. Dat is nu aan het veranderen.

Kracht van literatuur

Handal benadrukt in haar lezing ook de kracht van literatuur: “We zouden meer moeten lezen en onszelf toestaan om mee te gaan op reis. Er is zoveel meer te ontdekken wanneer we de pagina echt bezoeken.” Volgens Handal kan literatuur ons informeren en verenigen. “Mensen letten te veel op de verschillen die ze op het eerste gezicht lijken te hebben, terwijl er vaak veel meer overeenkomsten zijn. Ik denk dat literatuur een geweldige plek is voor het aangaan van een dialoog.”

Reageren? Mail naar redactie@advalvas.vu.nl.

Wie is Nathalie Handal?

> Nathalie Handal (1969) is een dichter en toneelschrijver met de FRANSE en AMERIKAANSE nationaliteit en van PALESTIJNSE afkomst. Ze heeft DRIE BUNDELS op haar naam staan, waarvan de laatste *Love and Strange Horses* dit jaar uitkwam. Daarnaast stelde ze TWEE BLOEMLEZINGEN samen: *The Poetry of Arab Women: A Contemporary Anthology* (2001) en *Language for a New Century: Contemporary Poetry from the Middle East, Asia & Beyond* (2008). > Op dinsdag 7 september gaf zij een LEZING aan de Letterenfaculteit. Zij droeg voor en sprak over de gedichten van Arabische vrouwen. Zie ook: www.nathaliehandal.com.

Literair activisme

Nathalie droeg aan de VU ook voor uit eigen werk, waaronder het gedicht *Flying While Muslim*. Daarin beschrijft ze onder meer een moment bij de Amerikaanse grens, waar ze onmogelijke vragen krijgt, zoals: *Why are your eyes blue instead of black?* refererend aan haar Palestijnse achtergrond. Handal: “Het idee achter dit gedicht is eigenlijk literair activisme: bewustwording door poëzie.”

Flying While Muslim

There are days when I know exactly who I am
and who you are, America,
and then there are days when you confuse me,
as I pass your border, and you ask, what's in my bag?
*Levis jeans, a Gap T-shirt, lace underwear, a black bra,
some films, some books.*
Then, what are you reading?
Huckleberry Finn, Walt Whitman, Emily Dickinson, Arthur Miller.
As if I did not speak, you repeat, what are you reading?
Maybe I forgot to mention Hemingway, Sinclair Lewis.
That's all, you say suspiciously.
So I throw some names you want to hear, *Darwish, Al Mutannabi.*
And you raise your voice in victory,
some foreign literature, I thought so, you say,
we've seen your eyes before.
Tell us, where in the East are you from?
Tell us, where does your nose come from?
Tell us, the story of your hair
and the history of your lips?
We need to know the color of your skin?
Why are your eyes blue instead of black?
And what does your name mean?
I write, Allah will give you grace.
He tears the piece of paper but I see God's reflection
in the glass of water I hold tight.
I look for the beats I know in the English language,
no rhythm I recognize, no trembling heart,
but then I start singing
Yalail Yalail until I hear a *mawal*,
and realize, I don't know the color of a scream,
but I know this I tell him:
This is my country, as for my blood,
it comes from the desert, from women
who see their children in tea leaves
and stained glasses,
and my name means bitter
medical plant,
it grows everywhere.

Van ongewenst tot bestseller

Een maand na 11 september 2001 verhuisde dichteres Nathalie Handal van Parijs terug naar Amerika. “In die tijd was de situatie daar heel erg gespannen. Als je een Arabisch uiterlijk had, dan had je een probleem. Vooral de mannen. Veel mensen hadden negatieve stereotypen en mijn mederedacteuren en ik probeerden die stereotypen aan te kaarten. In die tijd kwam ook de bloemlezing *The Poetry of Arab Women* uit. In het begin wilde niemand die uitgeven, inmiddels is de bloemlezing een bestseller aan Amerikaanse universiteiten”, aldus Handal.